

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В КРАКОВІ
БІЛОЦЕРКІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ГЕОДЕЗІЇ, КАРТОГРАФІЇ ТА КАДАСТРУ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР УПРАВЛІННЯ ТА ВИПРОБУВАНЬ КОСМІЧНИХ ЗАСОБІВ
ФУРСІВСЬКА ОТГ
УЗИНСЬКА МІСЬКА ОТГ
МАЛОВІЛЬШАНСЬКА СІЛЬСЬКА ОТГ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БОЯРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НУБШУ, ВСП "БОБРИНЕЦЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ІМ.В.ПОРИКА БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ»
МАЛИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИЛУЦЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ПЕТРІВСЬКИЙ АГРАРНИЙ КОЛЕДЖ**

МАТЕРІАЛИ
міжнародної науково-практичної конференції
**«ЗЕМЛЕВПОРЯДНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ:
ЗДОБУТКИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10-11 березня 2022 року

Біла Церква
2022

Редакційна колегія:

Шуст О.А., д-р екон. наук;

Мерзлов С. В., д-р. с.-г. наук;

Варченко О.М., д-р екон. наук;

Димань Т.М., д-р с.-г. наук;

Карпенко А.М., канд. екон. наук;

Марія Біхунова, доктор філософії;

Мартіна Вересова, доктор філософії;

Хахула В.С., канд. с.-г. наук;

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук;

Ястреб О.А., начальник міськрайонного управління у Білоцерківському районі та м. Біла Церква

Головного управління Держгеокадастру у Київській області;

Усенко О.П., заступник міського голови м. Біла Церква;

Третяк А.М., д-р. екон. наук;

Третяк В.М., д-р. екон. наук;

Мазницький А.С., д-р тех. наук;

Кузін Н.В., д-р екон. наук;

Сіроштан Т.М., канд. екон. наук;

Прядка Т.М., канд. екон. наук;

Гладілін В.М., канд. тех наук;

Комарова Н.В., доктор філософії;

Свідерська Т.О., асистент;

Гамалій І.П., канд. геогр. наук.

«Землевпорядна галузь України: здобутки, виклики та перспективи»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 березня 2022 р. Біла Церква: БНАУ, 2022. 73 с.

Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/27>

соціальне напруження і виробничі відносини. Це пов'язано з багатьма причинами як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Серед них слід назвати відомчу незацікавленість у веденні достовірного земельного кадастру, наявність великої кількості землекористувачів та власників землі, а також великий обсяг роботи та їх значну вартість.

Таким чином, проаналізована система нових підходів до управління земельними відносинами передбачає поєднання адміністративних та економічних методів, тобто поєднання методів прямого примусу та рекомендацій (адміністративні методи), ціноутворення й пільгового оподаткування, фінансування, покладення економічних санкцій, податків і компенсацій. Так само важливою функцією управління є контрольно-моніторингова функція, що забезпечить своєчасність та ефективність прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування.

Список літератури

1. Дьомін М. М. Актуальні проблеми законодавчого забезпечення містобудування і землекористування в Україні / М. М. Дьомін, О. С. Петраковська // Містобудування та територіальне планування. К.: КНУБА, 2004. № 17. С.85–96.
2. Кулаковський Ю. П. Стратегія управління земельними ресурсами міста в умовах ринку (на прикладі м. Києва) / Ю. П. Кулаковський // Вісн. Укр. держ. ун-ту водного господарства та природокористування : зб. наук. пр. Рівне:УДУВГП, 2004. Вип. 2 (26), ч. 2. С. 526–531.
3. Охрій О. П. Комплексна стратегія землекористування адміністративно-територіального утворення: автореф. дис. канд. наук держ. упр. :25.00.04 / О. П. Охрій. Х., 2006. 26 с.
4. Петраковська О. С. Земельні відносини в містобудівній діяльності / О. С. Петраковська // Інженерна геодезія. К. : КНУБА, 2000. № 43. С. 164–167.

УДК: 502.33: 332.2: 631.1

КОЧЕРИГІН Л.Ю., канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬ ЯК ОСНОВА ПОДАЛЬШОЇ РОЗРОБКИ ПРОЕКТУ ЗЕМЛЕУСТРОЮ З ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ СІВОЗМІН ТА УПОРЯДКУВАННЯ УГІДЬ У МЕЖАХ ГОСПОДАРСТВ

Реальним механізмом наведення порядку у використанні земель, регулюванні земельних відносин та облаштуванні території є землеустрій, у процесі якого розв'язуються правові та соціально-екологічні завдання.

Ключові слова: агровиробничі групи ґрунтів, еколого-економічна обґрунтування сівозмін, нормативна грошова оцінка земель.

Важливу роль у раціональному землекористуванні відіграє землевпорядкування. За допомогою системи інженерно-технічних, економічних і юридичних заходів воно дозволяє організувати екологічно і економічно доцільне використання земель, забезпечити ефективну організацію території і

розміщення виробництва. Розміщення сільськогосподарського виробництва має відповідати якості ґрунтів, а організація землеволодінь та землекористувань сільськогосподарських підприємств, фермерських та селянських господарств має здійснюватися з урахуванням їх оптимальних розмірів і вимог еколого-ландшафтної організації території [5].

Реальним механізмом наведення порядку у використанні земель, регулюванні земельних відносин і облаштуванні території може бути тільки землеустрій, у процесі якого розв'язуються правові та соціально-екологічні завдання. Через систему землеустрою здійснюються основні функції держави із управління земельними відносинами та земельними ресурсами.

Розглянемо економічну оцінку земель на прикладі орендованої земельної ділянки, що надана в оренду ТОВ «Згода» на території Марківської сільської ради Добровеличківського району Кіровоградської області. Ґрунтовий покрив в межах даного землекористування представлений чорноземами типовими малогумусними легкоглинистими, чорноземами типовими малогумусними слабозмитими легкоглинистими та чорноземами типовими малогумусними середньозмитими легкоглинистими.

В його межах присутні ґрунтові відміни за основними ознаками та властивостями які об'єднуються в агровиробничі групи ґрунтів. Вони відносяться, за номенклатурним списком агровиробних груп ґрунтів України, до таких агрогруп:

- 53 л – чорноземи типові малогумусні та чорноземи сильнореградовані легкоглинисті,
- 55 л – чорноземи типові і чорноземи сильнореградовані слабозмиті легкоглинисті,
- 56 л – чорноземи типові і чорноземи сильнореградовані середньозмиті легкоглинисті [1].

За матеріалами агрохімічного обстеження ділянки, проведеного у 2020 р. Кіровоградською філією ДУ «Держґрунтоохорона», ґрунти земельної ділянки, що перебувають в оренді, у двадцяти сантиметровому шарі містили [1]:

Гідролізного азоту мг/кг ґрунту	139
Рухомого фосфору мг/кг ґрунту	125
Обмінного калію мг/кг ґрунту	163

За існуючою градацією орні землі рекомендовано поділяти на три основні технологічні групи з яких:

- I група – нееродовані й слабоеродовані землі, розташовані на схилах, крутістю до 3°, яка у межах групи виділяє дві технологічні підгрупи: Ia – рівнинні землі (крутістю до 1°), без обмежень у виборі напрямку обробітку та посіву; Ib – схиліві землі (крутістю 1-3°), обов'язкове дотримання обробітку та посіву поперек або під припустимим кутом до схилу.

- II група – слабо- та середньоеродовані ґрунти на схилах, крутістю 3–7°. Землі ґрунтозахисних сівозмін. Яка, в свою чергу, поділяється на дві технологічні підгрупи: IIa – схили, крутістю 3–5°; IIб – схили, крутістю 5–7°.

- III група – схили, крутістю понад 7°, деградовані та малопродуктивні землі, господарське використання яких є екологічно небезпечним та

економічно неефективним.

Вказана класифікація виконана на основі розрахунків нормативної урожайності основних сільськогосподарських культур та ефективності вирощування їх на землях різної якості в межах ділянок [1].

В межах земельної ділянки, на схилах, крутизною 1–3°, переважає агро виробнича група ґрунтів 55 л, на невеликій площі частково агрогрупа 53 л. Відповідно до приведеної класифікації належить до I еколого-технологічної групи. Це землі польових сівозмін. Їх можна вважати середньо придатними (рельєф, ґрунти та інші умови в цілому відповідають вимогам культур, але мають фактор, що знижує родючість). Обов'язкове дотримання обробітку та посіву поперек або під припустимим кутом до схилу.

Агровиробнича агрогрупа 56 л, на схилах, крутизною від 2° до 5°, відноситься II еколого-технологічної групи та другого класу за придатністю для вирощування сільськогосподарських культур. Це землі низької придатності, де ґрунтовий покрив, рельєф і інші умови характеризуються декількома негативними факторами, усунення яких для вирощування культури пов'язане з додатковими затратами на агротехнічні, ґрунтозахисні та меліоративні заходи. Мало придатні для вирощування просапних культур. Тому частину ділянки, де поширені ґрунти вказаної агрогрупи, проектом передбачається використовувати в ґрунтозахисній сівозміні.

Згідно рекомендацій науково-дослідних установ ґрунтовий покрив агрогрупи 56л доцільно використовувати в складі орних земель. Зважаючи на рекомендації, подальші розрахунки і судження приводяться для ріллі (табл. 1, 2).

Таблиця 1 – Розподіл сільськогосподарських угідь за агровиробничими підгрупами ґрунтів і крутизною схилів на ділянці

Шифри підгруп	Агровиробничі підгрупи		
	Назва агровиробничих підгруп	Площа, га	Бал бонітету
53л.2	Чорноземи типові малогумусні та чорноземи сильнореградовані легкоглинисті, крутизною 1-2°	0,2723	63
55л.2	Чорноземи типові і чорноземи сильнореградовані слабозмиті легкоглинисті, крутизною 1-2°	15,0044	54
55л.3	Чорноземи типові і чорноземи сильнореградовані слабозмиті легкоглинисті, крутизною 2-3°	17,4948	52
56л.3	Чорноземи типові і чорноземи сильнореградовані середньозмиті легкоглинисті, крутизною 2-3°	9,9316	47
56л.5	Чорноземи типові і чорноземи сильнореградовані середньозмиті легкоглинисті, крутизною 3-5°	3,5726	45
	Всього, га	46,2757	

Таблиця 2 – Класифікація ріллі за придатністю для вирощування основних сільськогосподарських культур

Шифри агровиробничих підгруп	Зернові культури						Технічні культури	
	Озима пшениця		Ячмінь		Кукурудза		Соняшник	
	Бал боніту	Підгрупа	Бал боніту	Підгрупа	Бал боніту	Підгрупа	Бал боніту	Підгрупа

Шифри агропромислових підгруп	Зернові культури						Технічні культури	
	Озима пшениця		Ячмінь		Кукурудза		Соняшник	
	Бал боніту	Підгрупа	Бал боніту	Підгрупа	Бал боніту	Підгрупа	Бал боніту	Підгрупа
53л.2	63	1б	63	1б	82	1б	53	1б
55л.2	54	1б	54	1б	70	1б	48	1б
55л.3	52	1б	52	1б	67	1б	46	1б
56л.3	47	Па	47	Па	62	Па	42	Па
56л.5	45	Па	45	Па	58	Па	40	Па

Виходячи з придатності для вирощування основних сільськогосподарських культур, якості ґрунтів (бонітетна оцінка), кліматичних умов (кількість опадів, сума активних температур, гідротермічний коефіцієнт) та попередників розрахована нормативна природна типова урожайність сільськогосподарських культур по агропромислових підгрупах ґрунтів (табл. 3) [3].

Таблиця 3 – Розрахунок природної нормативної урожайності сільськогосподарських культур в залежності від якості земель

Шифри агропромислових підгруп	Озима пшениця		Ячмінь		Кукурудза		Соняшник	
	Бал боніту	Нормативна урожайність, ц/га	Бал боніту	Нормативна урожайність, ц/га	Бал боніту	Нормативна урожайність, ц/га	Бал боніту	Нормативна урожайність, ц/га
	53л.2	63	41,2	63	36,3	82	43,5	53
55л.2	54	35,3	54	31,1	70	37,2	48	21,5
55л.3	52	34,0	52	30,0	67	35,6	46	20,6
56л.3	47	30,7	47	27,1	62	32,9	42	18,8
56л.5	45	29,4	45	25,9	58	30,8	40	17,9

Таку урожайність можуть забезпечити ґрунти земельних ділянок при зональній технології вирощування сільськогосподарських культур без внесення добрив за умови оптимальних попередників в сівозміні при поліпшенні їх фізичного стану. Ефективність вирощування сільськогосподарських культур розрахована виходячи з таких середніх затрат, ціни реалізації та при використанні фотосинтетичної активної радіації на рівні 1,0 % (табл. 4–5).

Таблиця 4 – Затрати на вирощування без обов'язкових протиерозійних агротехнічних заходів, (тис. грн.\ га) та ціна реалізації (тис. грн.\ т).

Середні затрати на вирощування без обов'язкових протиерозійних агротехнічних заходів за 2020 рік, (тис. грн.\ га)	Озима пшениця	Озимий ячмінь	Кукурудза	Соняшник
		14,1	13,4	15,1
Середні ціни реалізації за 2020 р., тис. грн.\т	6,1	5,2	5,3	12,4

Таблиця 5 – Ефективність вирощування сільськогосподарських культур без застосування добрив

Шифри підгруп	Урожайність по проекту, т/га	Закупівельна ціна, грн	Валовий дохід на 1 га, грн.	Виробничі затрати на 1 га, грн.	Прибуток на 1 га, грн.	Рівень рентабельності, %	Урожайність по проекту, т/га	Закупівельна ціна, грн.	Валовий дохід на 1 га, грн.	Виробничі затрати на 1 га, грн.	Прибуток на 1 га, грн.	Рівень рентабельності, %
<i>Озима пшениця</i>						<i>Озимий ячмінь</i>						
53л.2	4,12	6100	25132	14100	11032	43,9	3,63	5200	18876	13400	5476	29,0
55л.2	3,53	6100	21533	14100	7433	34,5	3,11	5200	16172	13400	2772	17,1
55л.3	3,40	6100	20740	14100	6640	32,0	3,00	5200	15600	13400	2200	14,1
56л.3	3,07	6100	18727	14100	4627	24,7	2,71	5200	14092	13400	692	4,9
56л.5	2,94	6100	17934	14100	3834	21,4	2,59	5200	13468	13400	68	0,5
<i>Соняшник</i>						<i>Кукурудза на зерно</i>						
53л.2	2,37	12400	29388	13000	16388	55,8	4,35	5300	23055	15100	7955	34,5
55л.2	2,15	12400	26660	13000	13660	51,2	3,72	5300	19716	15100	4616	23,4
55л.3	2,06	12400	25544	13000	12544	49,1	3,56	5300	18868	15100	3768	20,0
56л.3	1,88	12400	23312	13000	10312	44,2	3,29	5300	17437	15100	2337	13,4
56л.5	1,79	12400	22196	13000	9196	41,4	3,08	5300	16324	15100	1224	7,5

Таким чином, на основі отриманих даних, можна здійснити нормативну грошову оцінку за даними агрогосподарськими грунтами (табл. 6):

Таблиця 6 – Нормативна грошова оцінка агрогосподарських грунтів [1].

Шифри агрогосподарських груп грунтів	Нормативна грошова оцінка в розрізі агрогосподарських груп грунтів, проіндексована на 01.01.2021 року	
	Рілля	
53л	39032,17	
55л	33995,76	
56л	28329,80	

Висновок. Виходячи з розрахунків та рекомендацій науково-дослідних установ найбільший економічний ефект буде досягнуто при використанні грунтів агрогруп 53 л, 55 л, крутизною до 3°, в польовій сівозміні, а агрогрупи 56 л, крутизною схилів від 2° до 5° – в ґрунтозахисній сівозміні.

Список літератури

1. Іванюк М.М., Кочеригін Л.Ю. Рациональне природокористування як принцип існування права власності на землі сільськогосподарського призначення. The 4th International scientific and practical conference “Priority directions of science and technology development” (December 20-22, 2020) SPC “Sci-conf.com.ua”, Kyiv, Ukraine. 2020. P. 1440-1445. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=O0sIgM4AAAAJ&citation_for_view=O0sIgM4AAAAJ:mB3voiENLucC
2. Класифікація сільськогосподарських земель як наукова передумова їх екологічнобезпечного використання. 2-е видання, доповнене. Добряк Д. С., Канаш О. П., Бабміндра Д. І., Розумний І. А., К. : “Врожай”, 2009 р.

3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь. Наказ Держземагенства України від 02.10.2013 р. № 396. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0396821-13#Text>

4. Про затвердження Порядку нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення. Наказ Мінагрополітики від 23.05.2017 № 262. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0679-17#Text>

5. Фокіна С.В. Сучасні механізми забезпечення сталого еколого-економічного використання земель. Проблеми та практичні питання щодо виконання робіт із землеустрою: Збірник наукових праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції (Херсон, 17 жовтня 2019 року). – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. С. 254–258.

УДК 332.2.01:332.36

ГУНЬКО Л.А., канд. екон. наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

КОНЦЕПЦІЯ ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ

Обґрунтовано, що об'єднуючим поняттям зближення національних, регіональних і глобальних правил землеустрою та землевпорядкування є процес конвергенції у виді нормування та стандартизація.

Ключові слова: землеустрій, землевпорядкування, глобалізація, стандартизація.

У наукових дослідженнях [1, 2, 3] спостерігається занепокоєність тим, що в області інституціоналізації землеустрою та землевпорядкування тенденція універсалізації підходів до землевпорядних та земельно-кадастрових процесів у світових масштабах проходить без урахування історичних, національних напрацювань, особливостей інститутів і специфіки діяльності окремих галузей економіки. Дослідження вказують на відсутність єдиного наукового бачення процесів міжнародної інституціоналізації і іноді взагалі неправильне їх тлумачення щодо практики застосування.

Застосування інституціональної теорії в розвитку землеустрою та землевпорядкування щодо вирішенні земельних проблем у період глобалізації обумовлено проблемами безпеки життєдіяльності людей та сталого розвитку, зокрема, процесами, що проходять в зміні клімату, боротьбі з опустелюванням та деградацією земельних і інших природних ресурсів. В цьому зв'язку, пропонується чотири наукові позиції, що характеризують міжнародну інституціоналізацію землеустрою та землевпорядкування і процеси, пов'язані з ними:

1) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землевпорядкування як процес переходу на міжнародні принципи та стандарти сталого управління земельних;

2) міжнародна інституціоналізація землеустрою та землевпорядкування як процес створення інформації про земельну власність для забезпечення

ЗМІСТ

Сіроштан Т.М., Карпенко А.М., Гамалій І.П. Засновник фахової підготовки землевпорядників у стінах Білоцерківського національного аграрного університету	4
Третяк А.М., Третяк В.М. Філософія розвитку інституту професійних землевпорядників в Україні	6
Прядка Т.М., Третяк Н.А. Оцінка ефективності формування збалансованого землекористування	9
Гамалій І.П., Гільченко О.О. Організаційно-еколого-економічні механізми охорони земель міста (на прикладі м. Біла Церква)	11
Хахула В.С., Хахула Л.П. Удосконалення підходів до управління земельними відносинами в Україні	15
Кочеригін Л.Ю. Економічна оцінка земель як основа подальшої розробки проекту землеустрою з еколого-економічного обґрунтування сівозмін та упорядкування угідь у межах господарств	18
Гунько Л.А. Концепція процесу глобалізації землеустрою та землевпорядкування	23
Кустовська О.В. Оцінка розвитку органічного землеробства в Україні	25
Свідерська Т.О., Маркс А.О. Проблеми землеустрою та земельного кадастру як складових інфраструктури ринку земель	28
Тарнавський В.А., Іванюк М.М. Система відкритих даних "Зелені насадження"(SMART Green БЦ) як складова геопорталу відкритих даних Білоцерківської міської територіальної громади	30
Скляр Ю.Л., Капінос Н.О. Інформаційне забезпечення землеустрою та управління земельними ресурсами в Україні	33
Тарнавський В.А., Мітяхін І.Ю. Впорядкування угідь сільськогосподарського землекористування у розрізі фіскального регулювання (на прикладі землекористування в межах Тетіївської міської ради)	36
Кімейчук І.В., Прядка Т.М. Оцінювання показників сільськогосподарського землекористування Івано-франківської області	39
Молдаван Л.В. Оцінювання землевпорядкування в контексті сприяння сталому розвитку аграрного сектора	42
Третяк Н.А., Третяк Р.А. Окремі аспекти проблем нормативної грошової оцінки сільськогосподарських земельних ділянок в Україні	45
Сіроштан Т.М., Котляр Ю.М. Аналіз існуючих методів визначення деформацій інженерних споруд	48
Беленок В.Ю., Староконь Т.В. Використання даних дистанційного зондування для картографування антропогенно перетворених ландшафтів м. Біла Церква	51
Мазницький А.С., Кулик І.В., Редванська І. Сучасний стан геодезичних розмічувальних робіт в Україні	54
Гладілін В.М., Мазницький А.С., Шудра Н.С. Можливості оцінки надземної фітомаси лісів з використанням даних дистанційного зондування землі	56
Кузін Н.В., Хахула Б.В. Агрolandшафти України, їх стан та процеси, що відбуваються	60
Свиноус І.В., Хахула Б.В. Удосконалення заходів державної підтримки підвищення родючості сільськогосподарських угідь	63